

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. אי פלגא בהפסד תרי תילתי באגר 2
- ב. טובל עמו בציר הוה..... 4
- ג. מותר שלישי בשכרך הרי זה מותר ... לא מצא מותר שלישי ... קוצץ לו דינר 4
- ד. ריש עגלא לפטומא ... כגון דאית ליה בהמה לדידיה..... 5
- ה. זבין בהמה ויהיב ליה לאריסיה מפמים ליה ויהיב ליה רישא באגריה ויהיב פלגא רווחא ... השתא שותפי אנן ... אמרי אינשי סתם אריסא למרי ארעא קמשעבד נפשיה 5
- ו. השם בהמה לחבירו עד מתי חייב למפל בה ... מכאן ואילך נוטל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו..... 5
- ז. פליג זוזי בלא דעתיה דחבריה ... זוזי כמאן דפליגי דמו ... הני מילי טבי וטבי תקולי ותקולי אבל טבי ותקולי לא..... 6
- ח. רב המא הוה מוגר זוזי בפשיטא ... ולא היא מרא הדרא בעינא וידיע פחתיה זוזי לא הדרי בעינייהו ולא ידיע פחתיה..... 8
- ט. שרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה הילך ארבעה זוזי ואזופיה לפלגיא זוזי לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלות..... 9
- י. ואמר רבא שרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה שקיל לך ארבעה זוזי ואמור ליה לפלוגי לאזופן זוזי ... כי הא דאבא מר בריה דרב פפא הוה שקיל אונגא דקירא מקיראי ואמר ליה לאבות..... 9
- יא. שמין פרה וחמור וכל דבר שהוא עושה ואוכל למחצה מקום שנהגו לחלוק את הולדות מיד חולקין מקום שנהגו לגדל יגדילו..... 10
- יב. מפרזי על שדהו... השוכר את השדה מחבירו בעשרה כורים ... מותר אבל אין מפרזי לא על חנות ולא על ספינה ... פעמים שמפרזי על חנות לצור בה צורה..... 11
- יג. אין מקבלין צאן ברזל מישראל אבל מקבלין צאן ברזל מן הנכרים..... 12
- יד. השם פרה לחבירו ואמר לו הרי פרתך עשויה עלי בשלשים דינר ואני אעלה לך סלע בחדש מותר..... 12
- טו. ספינה אגרא ופגרא..... 12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף סט.

א. אי פלגא בהפסד תרי תילתי באגר

כבר התבאר לעיל דף סח: שהנותן מעות¹ לחבירו בתורת עיסקא, כיון שהצי האחריות על הנותן והצי על המקבל, אסור. שכל עיסקא חציה מלוה וחציה פקדון, כלומר שמעות העיסקא מתחלקים לשני חלקים שהחצי שלוקח הוא ממנו את הריוח הוא מלוה, והוא כולו באחריות המקבל והריוח ממנו כולו שלו וכן ההפסד, והצי האחר הוא פקדון והוא כולו באחריות בעל המעות, והריוח ממנו כולו שלו וכן בצד ההפסד. ונמצא שטורח המקבל בחלק הפקדון בשביל חלק המלוה ואם כן מהנה את הנותן המלוה ויש בזה אבק רבית.²

לפיכך צריך לו ליתן שכר טרחו עבור חלקו מה שמתעסק בחלק הפקדון שבכל יום ויום מימי השותפות,

ואם לא פסק³ עמו בתחלת העסק דבר לשכר טרחו, כשבאים לכלל השבון חלוקת בריוח ואין למתעסק עסק אחר צריך לשלם לו שכר טרחו כפועל בטל כמו שהתבאר שם עבור כל יום מימי ההתעסקות. ואם יש לו עסק אחר יכול בעל המעות בהסכמתו⁴, להוסיף לו דבר מועט בשכרו.

אין הנותן רוצה ליתן⁵ למתעסק כלום, לא שכרו של כל יום ויום מימי השותפות באין לו עסק אחר, ולא דינר אחד לכל ימי השותפות באם היה לו עסק אחר, ובאו לדין, תקנת⁶ חכמים הוא⁷ שישלם לו שכר טרחו על ידי

¹ שו"ע ונו"כ קעז ב

² ואסור למתעסק למחול שכר טרחו. גנת ורדים יו"ד כלל ו סי' ו

³ שו"ע ונו"כ קעז ד

⁴ עיין ברית יהודה שם הערב ל

⁵ משמע שבנותן העיסקא תלוי הדבר וכ"כ בחו"ד ה, אולם עיין בכיאוור הגר"א דמשמע שכל שבאים לדין פוסקים להם כרבא

⁶ כמו שאמר רבא מה נפשך אי פלגא באגר תרי תילתי בהפסד אי פלגא בהפסד תרי תילתי באגר

⁷ בחו"ד ג כתב שרם התנה עמו בהדיא למחצית שכר רק לא סיכמו עדיין שכר טרחו לעולם נותן לו שכרו כפועל והכי איירי שלא פירש לו אלא נתן בסתם אולם לא משמע כן מהלבוש וכן בשו"ע הרב לח השמיט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

הגדלת חלק המתעסק בריוח לעומת חלקו בהפסד, שאם יהיה ריוח יטול המתעסק שני שלישי הריוח⁸.

ואם היה הפסד, י"א⁹ שיפול לחלקו מחצית ההפסד. וי"א¹⁰ שיפסיד המתעסק שלישי הפחת¹¹.

אבל בהגדלת חלק המתעסק בריוח בפחות משיעור זה אינו יכול לפטור עצמו לתשלום שכר טרחו כשלא התנו ביניהם תחילה. וי"א¹² שאינו יכול לפחות לו משכרו כפועל.

התנו ביניהם¹³ בפירוש למחצית שכר ומחצית הפסד ולא פירשו שיעור תשלום שכר המתעסק אם התנאי היה בעל פה¹⁴, יכול פחות משכרו כפועל ותנאו קיים.

ואם היה כתוב¹⁵ בשטר שמשמעות לשון זה הוא שנעשה באיסור¹⁶, שהרי משמע שיהיה המקבל שוה להפסד כמו לשכר ולא יהיה לו שכר טרחו. הרי זה שכר שיש בו ריבית. ואם יש הפסד יפסיד הנותן החצי כפי תנאו, ואם יש בו ריוח לא יקבל כלום רק הקרן, שכל מה שיתן לו יותר על הקרן יהיה ריבית, שהרי החצי הלואה גבי המקבל, והוא הדין בכל עיסקא שנעשה באיסור שיד הנותן על התחתונה.

אולם אם המקבל או הנותן אדם גדול, וידוע שלא היה עושה איסור ריבית¹⁷, כבר התבאר לעיל שם דנין אותו לומר שודאי נעשה בהיתר, ועל פיהם יברור

לגמרי שכר פועל בטל וצ"ע לחשימתם אמאי לא תיקנו חכמים שיתן שכרו כפועל בטל. ועיין ברית יהודה פרק לו הערה כד

⁸ שיהיה למתעסק בשכרו שלישי הריוח בחצי הפקדון, כלומר ששית הריוח בכל הריוח ועוד חצי הריוח שלו מחצי המעות שהיו מלוה עליו, ושנות הריוח בשכר שנתעסק במעות הפקדון, נמצא שני שלישי הריוח של המתעסק ושלישי הריוח לבעל המעות,

⁹ ש"ך שם יד, וש"ע הרב לח כדעת רוב הראשונים בב"י שעל צד הפסד לא היתה תקנת חכמים ואם כן נושא הוא בחצי האחריות.

¹⁰ ש"ע ולבוש שם כדעת הרמב"ם שגם על זה היה תקנת חכמים. ועיין ברית יהודה שם כה שביאר מחלוקתם ¹¹ שהרי הוא חייב מדינא בחצי הפחת מפני שחצי המעות היו מלוה עליו, אלא שמנכה לו שתות מן ההפסד בשכרו בחצי של פקדון, כתקנת חכמים, ונמצא נשאר עליו מהפחת שלישי ובעל המעות יפסיד שני שלישי הפחת. לבוש שם

¹² דעת הר"ף והרא"ש לפי הבנת הגר"א ודבאינן לו עסק אחר אינו יכול לפחות ותקנתא דרבא אינו אלא ביש לו עסק אחר.

¹³ ש"ך נב

¹⁴ מכיון שלא ניכר כל כך הרבית כיון שהוא בעל פה.

¹⁵ ש"ע ונו"כ שם כה

¹⁶ שאם כתוב בפירוש או מחצית שכר או מחצית הפסד אין נ"מ בין אדם גדול ללא שבכל נקרה נפרשו לצד היתר

¹⁷ או כל אדם המוחזק שיודע באיסור רבית ונזהר ממנו עיין כנה"ג הגה"ט כו מהרשד"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

המתעסק את הצד הראוי לו¹⁸. וי"א¹⁹ שאם כתוב בשטר שבעל המעות נותן למתעסק משמעותו שרשות ביד בעל המעות לברור את הצד הרצוי לו ואם כתוב שהתעסק נוטל משמעותו שהרשות ביד המתעסק לברור.

ב. טובל עמו בציר הוה

כבר התבאר לעיל דף סח: שבנותן עיסקא אם בעל המעות או הסחורה מתעסק גם הוא אפילו אינו מתעסק אלא מעט הרי הם כשותפין ואין בזה חשש רבית²⁰.

ג. מותר שלישי בשכרך הרי זה מותר ... לא מצא מותר

שלישי ... קוצץ לו דינר

כל שפוסק²¹ עמו בתחלת העסק מותר להתנות עמו בכל שהו שיתן לו שכר טרחו, כגון שיתן לו דבר קצוב לכל ימי ההתעסקות או שמגדיל חלק המתעסק בריוח בעיסקא בדבר מועט כגון אם אמר לו בתחילת העסק מכל הריוח²² יהיה לך שלישיתו או עשיריתו מקודם בשכרך והמותר נחלק בשוה, מותר²³, , ואם הפסידו יפסיד מחצה.

וי"א²⁴ שזה בין אם יש למתעסק עסק אחר ובין אם אין לו, וי"א²⁵ שלא התירו אלא כשיש לו עסק אחר אבל כשאין לו וכשמתעסק בעסקא בטל הוא שאר דברים התירו רק אם יטול המתעסק שני שלי הריוח ובהפסד יפול לחלקו חצי ההפסד או שבריוח יטול חצי ובהפסד שלישי.

¹⁸ דעת הרמב"ם כמבואר בביאור הגר"א שם נו

¹⁹ שו"ע שם כו והוא דעת הרמ"ה בטור שם

²⁰ שו"ת מהריט"ץ ריז

²¹ שו"ע ונו"כ שם ב

²² שו"ע ונו"כ שם

²³ אף על גב שהוא ספק אתי ספק לא אתי דיו

²⁴ ב"י בטור וכ"פ שו"ע שם ג

²⁵ עיין ברית יהודה שם סעיף ד בפירוש השימות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ד. ריש עגלא לפטומא ... כגון דאית ליה בהמה לדידיה

כל האמור לעיל שצריך לתת שכר פועל בטל²⁶, במה דברים אמורים כשאין לו למתעסק שום עסק אחר עם העיסקא הזוה, כגון שהושיבו בהנות שצריך זה לישוב בהנות כל היום ואינו יכול להתעסק בשום אומנות אחר, שהרי הוא כשכיר יום בעד הלואתו וצריך לתת לו שכירות הרבה שלא יהא מחזי כריבית מחמת העיסקא.

אבל אם היה לו עסק אחר כל שהוא להתעסק בו עם מעותיו של זה, אינו צריך להעלות לו שכר של כל יום אלא אפילו העלה לו דינר בכל ימי השותפות, דיו, ואם פחתו או הותירו יהיה לאמצע בשוה.

ה. זבין בהמה ויהיב ליה לאריסיה מפטים ליה ויהיב ליה

רישא באגריה ויהיב פלגא רווחא ... השתא שותפי אנן
... אמרי אינשי סתם אריסא למרי ארעא קמשעבד נפשיה

עוד התבאר²⁷ שם לעיל ואם היה המתעסק אריסו והיה לו עסק אחר, אינו צריך להעלות לו שכר אחר כלל שהאריס משועבד הוא לבעל השדה.

ו. השם בהמה לחבירו עד מתי חייב לטפל בה ... מכאן

ואילך נוטל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו

הנותן לחבירו²⁸ בהמות בעיסקא שיחלקו בגיזה ובוולדות, חייב להעלות לו שכר עמלו ומזונו כדין נותן מעות לעיסקא,

²⁶ שו"ע ונו"כ שם

²⁷ שו"ע ונו"כ שם

²⁸ שו"ע ונו"כ שם כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרך היומי

מסכת בבא מציעא

ושיערו חכמים ז"ל שאם נותן לו אתונות על דרך זה חייב המקבל למפל בה י"ח חדש, ובדקה כ"ד חדש, ובתוך זה הזמן כל אחד מעכב על חבירו, שכל אחד אומר לחבירו אני רוצה לגדל חלקי בולד או בגיזת האם עד שיהא ראוי למה שאני צריך לו, וקודם הזמן יכול לומר שמא יחלש וימות. ומכל מקום בחילוק הוולדות תלוי במנהג, במקום שנהגו לחלקם מיד חולקים, ובמקום שאין מנהג יגדלם המקבל בדקה שלשים יום, ובגסה חמשים יום, ומשם ואילך הרי הם כמחולקים.

ואם יניחם הנותן ביד המקבל אפילו סתם, נוטל המקבל חצי השבח שהוא בחלקו, וגם מחלק השני של הנותן הוא נוטל החצי בשכר טרחו, אבל אינו צריך הנותן ליתן לו שכר טרחו מחלקו יותר על זה, כיון שבלאו הכי צריך לטרוח בו בשביל חלקו. ואם בא המקבל לחלוק בסוף שלשים יום לדקה ובסוף חמשים יום לגסה, צריך להודיע לנותן כדי שידע גם כן לעשות בשלו מה שצריך, או ישום אותם בפני שלשה ולהודיעם שאינו רוצה לטרוח בשל חבירו אם לא בתנאי כך וכך, ואם לא עשה כן לא עשה כלום ואינו נוטל מחלק חבירו רק מחצית השכר כבראשונה, כי כל זה הוא תקנת חכמים ז"ל.

**ז. פליג זוזי בלא דעתיה דחבריה ... זוזי כמאן דפליגי דמו
... הני מילי טבי וטבי תקוללי ותקוללי אבל טבי ותקוללי לא**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

המקבל עסקא²⁹, אפילו לזמן קצוב, יכול לחזור בו כל אימת שירצה³⁰, אבל הנותן אינו יכול לחזור תוך הזמן שקבעו³¹, ואפילו לא קבעו זמן אלא שנתן לו לעסק מסוים, אינו יכול לחזור כל שלא נגמר עסק זה³².

הנותן מעות³³ בעיסקא לשנים שיתעסקו למחצית שטר, אין אחד מהם יכול לחזור בו³⁴, אבל אם באו שניהם לחזור יכולים לחזור.

אם רוצה³⁵ אחד מהם לחלוק בתוך הזמן שיתעסק כל אחד בחצי העיסקא אין שומעין לו³⁶, ואפילו אינו רוצה לחלוק הקרן אלא להוציא הריזח שלו באמצע הזמן אין שומעין לו³⁷.

²⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ קעו כג

³⁰ כדין פועל שיכול לחזור אפילו בחצי היום (כתב החזו"א (ב"ק סימן כא ס"ק כו) שמקבל עיסקא, אף על פי שקיבלו בקבלנות, יש לו דין פועל ולא קבלן, ויכול לחזור בו, עי' בדבריו שם), ומשמע שאפילו תרעומת אין לו עליו, ונראה שגם בנתן לו מעות לקנות ולא קנה שיש לו עליו תרעומת אינו אלא מפני שלא הודיעו שחוזר, וסמך עליו, אבל אם הודיעו שחוזר, לא גרע ממקבל שרוצה לחזור באמצע העיסקא שיכול לחזור כדין פועל, ופשוט שצריך מיד להחזיר כל המעות או הסחורה שבידו, ואפילו חלק המלוה אינו יכול לעכב.

³¹ שהרי הנותן אין דינו כפועל אלא כשותף, ומ"מ נראה שכל שלא עשו קנין המועיל בשותפות, כמו שנתבאר בפרק א, יכול גם הנותן לחזור, כשם ששותפים בלא קנין יכולים לחזור, ונראה שאפילו לדעת המרדכי ששותפות נקנה בדיבור בעלמא, כמ"ש שם, שאני גבי שותפים שיש סברא דצייתי אהרדי, אבל בעיסקא נראה דלא שייך סברא זו.

³² שו"ע ונו"כ שם כב

³³ סמ"ע נח

³⁴ אין לאחד מהם דין עבד ופועל שיוכל לחזור, ונשתעבדו שניהם לעסק ביחד עד כלות הזמן, ולכאורה משמע שאם השני מתרצה יכול האחד לחזור, ובשו"ת מהרי"ל דיסקין (פסקים אות צה) תמה שלכאורה גם הנותן יכול לעכב משום מזל דבי תרי עדיף, ונראה כונתו שגם אם יסכים האחד לחזרתו של השני יוכל הנותן לתבוע החזרת העיסקא, שלא נתן אלא ע"ד מזל דבי תרי.

³⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד קעו לה

³⁶ ואפילו רוצה לקבל אחריות שאם יהיה הפסד אצל הבריו ימלאנו מהריזח שלו, דמזל דבי תרי עדיף, והקשה החזו"א (ב"ק סימן כא ס"ק כה) שאם מקבל אחריות הפסד של השני, א"כ שוב הוי מזל דבי תרי דכל הפסד אצל אחד יהיה הפסד גם אצל השני, ותירץ שאם שניהם יפסידו או שניהם ירויחו יעמוד כל אחד בשלו, ונמצא שריזח של כל אחד תלוי במזלו שלו ושוב אין כאן מזל דבי תרי, אלא שלפי"ז אם התנו שבכל אופן יחלקו בריזח והפסד של שניהם, שפיר יכול לחלוק, וכתב החזו"א שאין לומר כן, דמזל דבי תרי פירושו ששניהם בסיבה אחת, וכל עסק יש לו סיבה לעצמו. עוד כתב החזו"א שאם אחד מהם לא התעסק והיה הפסד, ה"ז כפועל בדבר האבוד שצריך להשלים הפסד, ואפילו לפי רש"י שאינו משלם מכיסו, יכול לנכות מהריזח שקיבל, ובפירוש שני כתב החזו"א דכאן חייב אפילו מכיסו, עיין שם.

³⁷ דרווחא לקרנא משתעבד, והיינו שהריזח צריך להשאר בעיסקא עד סוף הזמן, וכתב החזו"א שאינו יכול לומר שסתם מתעסק ע"ד ליטול ריזח מעט מעט לצורך פרנסתו, עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אין המתעסק³⁸ רשאי להוציא מעות העיסקא לצרכו שלא למטרת עסק, אפילו חלק המלוה שבו³⁹.

דף סט:

ת. רב חמא הוה מוגר זוזי בפשיטא ... ולא היא מרא הדרא

בעינא וידיע פחתיה זוזי לא הדרי בעינייהו ולא ידיע

פחתיה

לא נאסרה רבית אלא בהלוואה שאינה חוזרת בעין⁴⁰. אבל דבר החוזר בעין אין לו שם הלוואה, ולכן מותר להשכיר כל דבר וליטול שכר.

וכלים מותר⁴¹ להשכירן אפילו נותן לו רשות למוכרן ולעשות כל חפצו, רק שלבסוף יחזיר לו כלי אחר כזה שאין זה נקרא הלוואה⁴².

אף מעות⁴³ מותר להשכיר אם שוכרן על דעת להחזירן עצמן, כגון ששוכר מעות להתלמד בהן או להראות על ידן כעשיר וכדומה. אך אם הוציאן אסור לקבל שכרן אפילו כשבאו חזרה אותן מעות לידו ומחזיר כמות שהם. וכן אסור אם מקבל עליו אחריות אונסים⁴⁴.

³⁸ שו"ע שם ל

³⁹ ומ"מ אם עבר והוציא לצרכו, ונתעסק בשאר המעות, עד מחצית העיסקא כל הריוח לבעל המעות, ומה שיותר ממחצית העיסקא הריוח לו, ואם חזר וקנה סחורה בכל המעות חזר להיות כדין עיסקא, ועי' רמ"א (יו"ד שם סעיף ה) ובמ"ש בזה בספר ברית יהודה (פרק לח סעיף ט).

⁴⁰ ואפילו עדיין לא הוציא המעות שכאלו הוציאן דמי שהרי מלוה להוצאה ניתנה. ש"ך ריש רעו

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴² דאין השכר אלא משום שאף אם יופחת הכלי יכול להחזיר כשהן בעין. ומותר אפילו אם קיבל אחריות כשואל, רק שהקלקול של הכלי מחמת המלאכה צריך שיהיה על המקבל. וכלים שאין בהם פחת כגון כוס וטבעת אסור כשנותן לו רשות להוציאן. חו"ד שם ג אמנם יעוין בחידושי מהרא"ל ס"ק א' וס"ק ג' דאפי' בכלי שאין בו פחת אין איסור דמ"מ שכירות מקרי כיון שהכלי עומד לתשמיש ומשכיר לו הנאת השימוש ואפי' מקבל אחריות אונסין אסור

⁴³ שו"ע ונו"כ יו"ד קעו א

⁴⁴ רמ"א קעו א שקבל אחריות יותר משוכר שאינו אלא חייב בגניבה ואבידה מוציאה מדין שכירות והופכתה להלוואה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ולפיכך המקבל הלואה מבנק כך שיוצא מחשבון אחד שלו סכום הקיים שם, ומופקד מידית על שמו בחשבון אחר ואין לו רשות להוציא ואינו מגיע לרשותו אפילו לרגע. אין בו רבית⁴⁵.

וכן אם מקבל הלואה ברבית נמוכה וחוזר ומפקיד מיד ברבית גבוה יותר אם אינו יכול להוציא את סכום הפקדון מבלי לפרוע את סכום ההלואה מותר⁴⁶.

אם קיבל⁴⁷ עליו המשכיר כל אחריות, בין דגנבה ואבדה בין אחריות דאונסין, יש מתירין אפילו משכיר לו להוציאם. ומיהו אם לא קבל עליו רק גנבה ואבדה ולא אונסין, או אונסין ולא גנבה ואבדה, אסור להוציאן בשכרן אולם אינו אלא כאבק רבית, אבל אם לא קבל המשכיר אחריות כלל, הוי רבית קצוצה.

ט. שרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה הילך ארבעה זוזי

ואוזפיה לפלניא זוזי לא אסרה תורה אלא רבית הבאה

מלזה למלזה

לא אסרה⁴⁸ תורה⁴⁹ ואף חכמים לא אסרו, אלא רבית הבאה מלזה למלזה, לפיכך מותר לאדם לומר לחבירו הילך זוזי והלוה לפלוני מעות, והוא שלא יחזור ויקחנו מהלוה. ולא יקבל כלום מן הלוה, וגם לא יאמר הלוה למלוה אני לא אתן לך אבל פלוני יתן לך בשבילי, אף על פי שאותו פלוני יתננו מכיסו והוא לא יחזירנו לו מכל מקום נראה כשלוחו.

י. ואמר רבא שרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה שקיל לך

ארבעה זוזי ואמור ליה לפלניא לאוזפן זוזי ... כי הא

⁴⁵ ברית יהודה פרק כט הערה ה

⁴⁶ שם

⁴⁷ רמ"א קעו א

⁴⁸ שו"ע ונו"כ קס יג

⁴⁹ שכל הפסוקים הנאמרים אצל ריבית אין משמעותם אלא שלא יקבל המלוה הריבית מן הלוה עצמו, שכן כתיב גבי מלוה את כספך לא תתן לו בנשך, לו, משמע ללוה. וכן גבי לזה כתיב לאחידך לא תשיך וגו', משמע לא הזהירתי אלא מלתת למלוה עצמו, אבל ריבית שאינו בא מיד לזה ליד מלוה לא אסרתו התורה. לבוש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דאבא מר בריה דרב פפא הוה שקיל אוגנא דקירא

מקיראי ואמר ליה לאבוח

מותר ליתן⁵⁰ מתנה או סכום מעות להבירו כדי שישתדל אצל המלוה ליתן לו הלואה ואפילו לבנו של המלוה ואפילו אם המשתדל בכך יהיה ערב או עד על הלואה זו ואין בזה נגיעת ריבית כלל כיון שאינו מן הלוח ללואה ואין השתדלות בפעולת ריבית כלל.

אולם⁵¹ בנו של המלוה וסמוך על שלחנו אסור ליתן שהרי זה כנותן למלוה עצמו שכגופו הוא וחוששין להערמה, אפילו אם הלה אינו נותן כלום למלוה אלא משתדל אצלו בהנב.

**יא. שמין פרה וחמור וכל דבר שהוא עושה ואוכל למחצה
מקום שנהגו לחלוק את הולדות מיד חולקין מקום שנהגו
לגדל יגדילו**

שמין פרה⁵² וחמור וכל דבר שדרכו לעשות ולאכול ויהיה השכר לאמצע אף על פי שזה מתעסק הרי יש לו ריוח אחר לעצמו בעבודת הבהמות שהרי שוכר אותה או עובד בה ונהנה בשכרה ובעבודתה, ואין שמין עגל עם אמו ולא סייח עם אמו שהעגל והסייח אינו עושה כלום ויש בו עסק.

ומכל מקום⁵³ בחילוק הולדות תלוי במנהג, במקום שנהגו לחלקם מיד חולקים, ובמקום שאין מנהג יגדלם המקבל בדקה שלשים יום, ובגסה חמשים יום, ומשם ואילך הרי הם כמחולקים. ואם יניחם הנותן ביד המקבל אפילו סתם, נוטל המקבל חצי השבח שהוא בחלקו, וגם מחלק השני של הנותן הוא נוטל החצי בשכר טרחו, אבל אינו צריך הנותן ליתן לו שכר טרחו

⁵⁰ שו"ע הרב הל' ריבית סעי' סג

⁵¹ שם סב

⁵² רמב"ם הלכות שלוחין ושותפין פרק ח הלכה ג

⁵³ שו"ע ונו"כ יו"ד קעז כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

מחלקו יותר על זה, כיון שבלאו הכי צריך לטרוח בו בשביל חלקו. ואם בא המקבל לחלוק בסוף שלשים יום לדקה ובסוף חמשים יום לגסה, צריך להודיע לנותן כדי שידע גם כן לעשות בשלו מה שצריך, או ישום אותם בפני שלשה ולהודיעם שאינו רוצה לטרוח בשל חבירו אם לא בתנאי כך וכך, ואם לא עשה כן לא עשה כלום ואינו נוטל מחלק חבירו רק מחצית השכר כבראשונה, כי כל זה הוא תקנת חכמים ז"ל.

**יב. מפריז על שדהו... השוכר את השדה מחבירו בעשרה
כורים... מותר אבל אין מפריז לא על חנות ולא על
ספינה... פעמים שמפריז על חנות לצור בה צורה**

המשכיר לחבירו⁵⁴ שדה תמורת סכום קבוע מותר לשוכר לבקש מהמשכיר הלואה של מאתיים זוז לצורך השבחת גוף השדה ובתמורה לכך להחזיר למשכיר גם את ההלואה וגם דמי שכירות גבוהים יותר, והטעם משום שאין המאתיים זוז ניתנים כהלואה ברבית אלא כהשקעה בשדה ולכן בדין הוא שדמי שכירות השדה יהיו גבוהים יותר.

וכן השוכר דירה מחבירו רשאי לבקש מהמשכיר הלואה בכדי לשפץ ולתקן את הדירה שיפוי קבוע, ולהוסיף משום כך בדמי השכירות⁵⁵.

אבל השוכר חנות מחבירו ומבקש מהמשכיר הלואה לצורך קניית סחורה וכדומה אסור לו להשיב למשכיר דמי שכירות גבוהים יותר חוץ מדמי ההלואה שהרילא ניתן לפרש שמשקיע בגוף החנות אלא זוהי הלואה לכל דבר ואסור ליתן עבורה רבית.

אולם אם משקיע בחנות עצמה ועל ידי כך שוה יותר מותר.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ קעו ה

⁵⁵ ויש לדון האם תקוני צבע וסיד נחשבים כהעלאת ערך הדירה. עיין ברית יהודה פרק בו הערה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

יג. אין מקבלין צאן ברזל מִישראל אבל מקבלין צאן ברזל מן הנכרים

יבואר להלן דף ע: בעזה"ת

יד. השם פרה לחבירו ואמר לו הרי פרתך עשויה עלי בשלשים דינר ואני אעלה לך סלע בחדש מותר

מותר⁵⁶ לשכור פרה ולשומה בדמים, כגון שיאמר הרי פרתך מוערכת בארבעת אלפים אם תמות, וכל זמן שהיא אצלי אעלה לך מאה בשכירות, לפי שהיא ברשות בעלים לענין התייקרות והוזלה מערכה עד שעת מיתה, וגם נכחשת, ואם מתה י"א⁵⁷ משלם כשעת משיכה, וי"א⁵⁸ ובלבד שישומו אותם גם כן בשעת מיתה מה שהיא שוה בשעת מיתה, ואם הוכחשה או הוזלה מסכום השומא ינכה לו, שאם לא כן הרי זה כזקופה עליו במלוא משעת השכרה והרי השכירות אבך ריבית.

טו. ספינה אנרא ופגרא

מותר להשכיר⁵⁹ כלי ולקצוב דמיו מיד ולהתנות על מנת כן אני משכירה, שאם ישבר באונס שישלם לו דמיו בשעת שבירה, אף על פי שמן הדין השוכר פטור מאונסים אלא שהוא מרצונו נתרצה לזה, שמותר לשוכר להתנות להיות כשואל לעמוד בכל אחריות האונסין, כיון⁶⁰ שאינו מתחייב בדמיו אלא אם כן ישבר וכל זמן שהוא בעין הוא מחזירו כמו שהוא, ועד שעת שבירה הוא ברשות בעלים לענין התייקרות והוזלה, וגם הוא נפחת על ידי שמשתמשים בו, ואם זה מחזירו בעין הרי מפסיד בעל הכלי אותו הפחת

⁵⁶ שו"ע ונו"כ קעו ד

⁵⁷ דעת המחבר

⁵⁸ רמ"א שם

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

⁶⁰ למרות שעל ידי ששם אותו בדמים ומתחייב באונסים הרי הדמים בהלואה אצלו והשכר שנותן לו מיחזי כריבית, אפילו הכי שרי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שנפחת⁶¹, ואם נשבר אחר כך באותו הפעם נעשה עליו כהלואה וחייב לשלמו, והשכירות עד אותו העת נתחייב קודם שנעשית ההלואה, הלכך לכשישבר אינו מחויב אלא בדמים שהיה שוה בשעת שבירה, ומה שנפחת משעת ההשכרה עד השבירה מנכה לו מן קצבה הראשונה. וי"א⁶² שיכול גם להתנות שישלם כשעת שכירות.

וכן אם הוזל משומא הראשונה מנכה לו ואם נתייקר מוסיף לו, שברשות בעלים הראשונים נתייקר ווהוזלומכאן ואילך נעשים עליו הדמים כהלואה ומשלם לו.

⁶¹ נמצא שער אותה שעה הוא אצלו בשכירות ובתורת שכירות הוא נותן מה שנותן בשכרו,
⁶² דעת המחבר שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

